

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący)

SSN Paweł Kołodziejcki (sprawozdawca)

SSN Stanisław Stankiewicz

w sprawie M. Ś.,

oskarżonego z art. 217 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. w zw. z art. 535 § 1 k.p.k.

w dniu 8 stycznia 2025 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Rejonowego w Sanoku

od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie

z dnia 15 maja 2024 r., sygn. akt II Ka 115/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Sanoku

z dnia 20 lutego 2024 r., sygn. akt II K 198/22

**na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok
i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Krośnie do
ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

Paweł Kołodziejcki

Wiesław Kozielewicz

Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Prokuratura Rejonowa w Sanoku, po objęciu czynu prywatnoskargowego ściganiem z urzędu, skierowała do Sądu Rejonowego w Sanoku akt oskarżenia w którym zarzuciła M.Ś., że dniu 15 grudnia 2021 r. na parkingu Samorządowego Publicznego Przedszkola nr [...] w S. naruszył nietykalność cielesną małoletniego J.Ś. w ten sposób, iż uderzył go z otwartej ręki w twarz, a następnie chwycił go za potylicę i uderzył jego głową o zagłówek przedniego siedzenia pasażera samochodu, tj. o przestępstwo z art. 217 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Sanoku wyrokiem z dnia 20 lutego 2024 r., sygn. akt II K 198/22 uniewinnił M.Ś. od popełnienia zarzuconego mu czynu.

Po rozpoznaniu apelacji złożonej na niekorzyść oskarżonego przez Prokuratora Rejonowego w Sanoku, Sąd Okręgowy w Sanoku wyrokiem z dnia 15 maja 2024 r., sygn. akt II Ka 115/24, utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Kasację od ww. orzeczenia wniósł Prokurator Rejonowy w Sanoku zaskarżając orzeczenie w całości na niekorzyść M.Ś., zarzucając rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:

1. art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania wszechstronnej kontroli odwoławczej oraz na niedostatecznym rozważeniu zarzutu podniesionego w apelacji prokuratora i ograniczenie się do zaaprobowania selektywnej i błędnej oceny materiału dowodowego przeprowadzonej przez sąd pierwszej instancji z naruszeniem zasad wskazanych w treści art. 7 k.p.k., który odmówił uznania za wiarygodne zeznań świadka J.S., podczas gdy zeznania te uznać należy jako wiarygodne w stopniu oczywistym, co wyklucza uznanie przeprowadzonej kontroli instancyjnej za prawidłową i w konsekwencji powoduje, że wydane orzeczenie uniewinniające M.Ś. jest rażąco niesprawiedliwe;
2. art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania wszechstronnej kontroli oraz na niedostatecznym rozważeniu zarzutu podniesionego w apelacji prokuratora i ograniczenie się

do zaaprobowania selektywnej i błędnej oceny materiału dowodowego przeprowadzonej przez sąd pierwszej instancji, który to uznał, że przeprowadzony przez ten sąd eksperyment procesowy dowiódł braku możliwości uderzenia dziecka w sposób, jaki opisał świadek zdarzenia, tj. J.S., co wyklucza uznanie przeprowadzonej kontroli instancyjnej za prawidłową i w konsekwencji powoduje, że wydane orzeczenie uniewinniające M.Ś. jest rażąco niesprawiedliwe;

3. art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k., poprzez niedotrzymanie standardów kontroli odwoławczej i nierozpoznanie zarzutu apelacji prokuratora dotyczącego nieprzeprowadzenia przez sąd pierwszej instancji eksperymentu procesowego w warunkach, w jakich doszło do zdarzenia, tj. przed budynkiem przedszkola a polegającego na ustaleniu, czy jest możliwe dostrzeżenie zachowania opisanego przez świadka J.S., podczas gdy prawidłowe rozważenie tego zarzutu prowadziło do uznania, iż postępowanie dowodowe przeprowadzone przez sąd pierwszej instancji było niepełne oraz wadliwe i w konsekwencji skutkowałoby uchyleniem wadliwego wyroku Sądu Rejonowego w Sanoku z dnia 20 lutego 2024 r.;
4. art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania wszechstronnej kontroli odwoławczej oraz na niedostatecznym rozważeniu zarzutu podniesionego w apelacji prokuratora i ograniczenie się do zaaprobowania selektywnej i błędnej oceny materiału dowodowego przeprowadzonej przez sąd pierwszej instancji z naruszeniem zasad wskazanych w treści art. 7 k.p.k., który to uznał za wiarygodne wyjaśnienia oskarżonego M.Ś., podczas gdy wyjaśnienia te uznać należy jako wewnętrznie sprzeczne oraz nie znajdujące potwierdzenia w innym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, co wyklucza uznanie przeprowadzonej kontroli instancyjnej za prawidłową i w konsekwencji powoduje, że wydane orzeczenie uniewinniające jest rażąco niesprawiedliwe.

W konsekwencji prokurator wniósł o uchylenie wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Sanoku.

W odpowiedzi na kasację obrońca oskarżonego M.Ś. wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd najwyższy zważył co następuje.

Zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, jednakże nie z powodu zasadności zarzutów podniesionych w kasacji, lecz z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej stypizowanej w art. 439 § 1 pkt 2 *in principio* k.p.k. Przyczynę tę Sąd Najwyższy stwierdził z urzędu, do czego był zobligowany zgodnie brzmieniem art. 536 k.p.k. W przedmiotowej sprawie doszło bowiem do nienależytej obsady sądu *ad quem*, który orzekał w składzie trzech sędziów zawodowych, zamiast w składzie jednoosobowym.

Zgodnie z treścią art. 29 § 1 k.p.k. na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie trzech sędziów, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Obowiązujące w chwili procedowania przed sądem odwoławczym przepisy przewidywały jednakże dwa wyjątki od zasady kolegiального składu sądu odwoławczego. Pierwszy z nich, który funkcjonuje w niezmiennionej postaci do chwili obecnej dotyczy sytuacji, gdy postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie dochodzenia oraz w sprawach z oskarżenia prywatnego, chyba, że zaskarżone orzeczenie sąd pierwszej instancji wydał w innym składzie niż w składzie jednego sędziego (art. 449 § 2 k.p.k.). Nie budzi wątpliwości, że cytowany przepis nie mógł mieć zastosowania w niniejszej sprawie. Wprawdzie oskarżony stanął pod zarzutem popełnienia przestępstwa z art. 217 § 1 k.k., którego ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego (art. 217 § 3 k.k.), niemniej jednak postanowieniem asesora Prokuratury Rejonowej w Sanoku z dnia 26 kwietnia 2022 r. czyn ten objęty został ściganiem z urzędu. Od tego momentu prokurator będąc oskarżycielem publicznym przejął oskarżenie, co spowodowało, że sprawa prowadzona była z urzędu (art. 60 § 2 zd. pierwsze k.p.k.). Jednocześnie przedmiotowe postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie śledztwa. Drugi wyjątek miał natomiast charakter czasowy i wynikał z art. 14fa ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2024 r. poz. 340 z późn. zm.; dalej ustawa COVID-19). Zgodnie z brzmieniem art. 14fa ust. 1 ustawy COVID-19, w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie roku po ich odwołaniu w sprawach

rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności, której górna granica nie przekracza 5 lat, na rozprawie apelacyjnej sąd orzeka w składzie jednego sędziego, jeżeli w pierwszej instancji sąd orzekał w takim samym składzie. Oznacza to, że odwołanie stanu zagrożenia epidemicznego z dniem 1 lipca 2023 r., co nastąpiło na mocy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 14 czerwca 2023 r. (Dz.U. poz. 1118), nie stanowiło granicy czasowej zastosowania art. 14fa ustawy COVID-19, gdyż przepis ten obowiązywał także w okresie roku po tej dacie, tj. do dnia 1 lipca 2024 r. (por. wyrok SN z dnia 25 czerwca 2024 r., IV KK 119/24). Tak więc biorąc pod uwagę zarówno moment rozpoczęcia przewodu sądowego na rozprawie apelacyjnej i wyrokowania w toku postępowania odwoławczego, co miało miejsce w dniu 15 maja 2024 r., jak i zagrożenie czynu zarzucanego oskarżonemu karą do 1 roku pozbawienia wolności, a także orzekanie w sądzie pierwszej instancji w składzie jednego sędziego, Sąd Okręgowy w Krośnie rozpoznając apelację prokuratora zobowiązany był zgodnie ze wskazanym przepisem do procedowania również w składzie jednego sędziego, a nie jak to miało miejsce w składzie kolegiальnym.

W judykaturze ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym przepis art. 14fa ustawy COVID-19 stanowi rozwiązanie szczególne w odniesieniu do regulacji art. 29 § 1 k.p.k. w zw. z art. 449 § 2 k.p.k. Określa on skład sądu odwoławczego na rozprawie apelacyjnej w sposób kategoryczny, bez przewidzianych od niego wyjątków i możliwości jego zmiany na mocy decyzji. Jego naruszenie jest więc równoznaczne z wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 28 maja 2024 r., I KK 77/24; wyrok SN z dnia 16 maja 2024 r., V KK 333/23; wyrok SN z dnia 27 listopada 2023 r., V KK 308/23; wyrok SN z dnia 22 czerwca 2023 r., V KK 129/23; wyrok SN z dnia 26 kwietnia 2023 r., V KK 190/22; wyrok SN z dnia 19 kwietnia 2023 r., III KK 459/22; wyrok SN z dnia 8 lutego 2023 r., I KK 448/22). Oceny tej nie zmienia fakt, iż w dniu 1 lipca 2024 r. doszło do utraty mocy obowiązującej art. 14fa ustawy COVID-19, a co za tym idzie w aktualnym stanie prawnym skład sądu odwoławczego winny wyznaczać wskazane przepisy ogólne nakazujące procedowanie w postępowaniu apelacyjnym w składzie 3-osobowym, jeśli postępowanie przygotowawcze zakończyło się w formie śledztwa.

Wystąpienie tzw. bezwzględnej przyczyny odwoławczej należy bowiem oceniać na moment orzekania przez sąd, którego orzeczenie miałoby być takim uchybieniem dotknięte (*vide* wyrok SN z dnia 24 stycznia 2024 r., II KK 607/22; wyrok SN z dnia 2 grudnia 2015 r., III KK 287/15, OSNKW 2016, nr 2, poz. 15; wyrok SN z dnia 8 sierpnia 2019 r., IV KK 209/18; wyrok SN z dnia 5 czerwca 2024 r., II KO 30/24; wyrok SN z dnia 9 stycznia 2019 r., V KK 157/18). Stanowisko odmienne, zaprezentowane w postanowieniu SN z dnia 9 lipca 2015 r. w sprawie III KK 375/14, uznać należy za odosobnione i nie zasługujące na akceptację. Ocenianie uchybienia, które stanowiło bezwzględną przyczynę odwoławczą w chwili wystąpienia, czy też w chwili wydawania orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, przez pryzmat znowelizowanych przepisów już po prawomocności orzeczenia, stanowiłoby przecież swoistą konwalidację uchybienia zaistniałego w prawomocnym orzeczeniu, bez jakiegokolwiek ingerencji przez Sąd Najwyższy w jego treść, co według tego składu orzekającego, nie jest możliwe (zob. m.in. wyrok SN z dnia 2 października 2015 r., III KK 132/15; wyrok SN z dnia 16 października 2024 r., III KK 229/24; wyrok SN z dnia 25 października 2023 r., III KK 76/23).

Reasumując, rozpoznanie apelacji prokuratora przez Sąd Okręgowy w Krośnie w składzie kolegialnym skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Z nienależytą obsadą sądu mamy bowiem do czynienia m.in. wtedy, gdy sąd orzeka w składzie wprowadzie znanym ustawie, ale nie przewidzianym przez obowiązujące przepisy dla danego rodzaju spraw. W judykaturze podkreśla się, że nie można dokonywać gradacji poszczególnych składów na „lepsze” i „gorsze”, bardziej i mniej kwalifikowane (por. wyrok SN z dnia 9 kwietnia 2024r., I KK 4/24). W niniejszej sprawie zastosowanie miał przepis art. 14fa ustawy COVID-19 jako, że stanowił *lex specialis* do innych przepisów kształtujących skład sądu odwoławczego na rozprawie apelacyjnej i – jak wskazano wyżej – nie przewidywał żadnych wyjątków od składu 1-osobowego.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Krośnie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Procedując ponownie sąd drugiej instancji weźmie pod uwagę zarówno utratę mocy obowiązującej ustawy COVID-19, jak i kierunek wywiezionej kasacji.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

Paweł Kołodziejski Wiesław Kozielowicz Stanisław Stankiewicz

[WB]

[a.ł.]